روزنامه صبح ایران
امتیاز

بازار خودرو قفل شد

با وجود رکود در بازار خودرو، اما مسیر قیمت‌ها افزایشی است و گزارش‌ها نشان می‌دهد که اغلب خودروها در اولین روز هفته جهش قیمتی داشتند.

فعالان بازار خودرو معتقدند در شرایط فعلی هیچ نشانه‌ای از کاهش قیمت خودرو در بازار دیده نمی‌شود و حتی انتظارات، در جهت صعودی بودن بازار مدیریت شده است.

این در شرایطی است که رکود در بازار خودرو تاکنون باعث شده که خرید و فروش تقریبا قفل شود و به باور نمایشگاه‌داران، با صفر برسد.

به این ترتیب، در بازار خودرو قیمت پژو۲۰۶ تیپ۲ با افزایش ۲ میلیون تومانی روبه‌رو شد و در بازار ۳۱۲ میلیون تومان قیمت پیدا کرد. قیمت پژو۲۰۶ تیپ۵ هم با یک میلیون تومان افزایش، به ۳۷۵ میلیون تومان رسید.

کارشناسان و تحلیلگران بازار خودرو معتقدند، فضای سیاسی داخلی و بین‌المللی کشور بر روند بازار خودرو و قیمت‌ها اثر گذاشته، زیرا این مسایل بر نوسان فعلی دلار افزوده و از آن‌جایی که بازار خودرو هم یک بازار دلاری است، پیش‌بینی می‌شود قیمت خودرو در هفته‌های آینده با افزایش همراه شود.

آنها درباره با اثر واردات خودرو روی قیمت‌ها می‌گویند: اخباری که در رابطه با واردات خودرو به کشور منتشر می‌شود، دیگر هیچ تاثیری در قیمت‌ها و روند بازار خودرو ندارد.

دوشنبه ۹ آبان ۱۴۰۱ ■ شماره ۳۵۴۶

حمید آخشته، استاد دانشگاه در گفت‌وگو با «امتیاز»:

تشکیل وزارت بازرگانی، ضرورت حاکمیت درست در حوزه تجارت است

اشاره: پس از تشکیل وزارت تجارت در سال ۱۲۸۵ و تغییر نام آن به وزارت فواید عامه در سال ۱۳۰۲، تجزیه این وزاتخانه به دووزارت اقتصاد ملی و طرق و شوارع تجزیه شد.

سپس وزارت اقتصاد ملی در نخستین تحول تغییر ساختار تولید و تجارت، در سال ۱۳۱۶، به دو وزارت تجارت و وزارت صنایع و معادن تغییر شکل داد. این دو وزارتخانه در سال ۱۳۲۰ در قالب وزارت بازرگانی و پیشه و هنر ادغام شده و در سال ۱۳۲۶ به وزارت اقتصاد ملی تغییر نام دادند. با این حال این وزارتخانه در سال ۱۳۳۴ مجدد به دو وزارت بازرگانی و وزارت صنایع و معادن تفکیک شد، اما مجدد این دو در سال ۱۳۴۱ در قالب وزارت اقتصاد به هم پیوستند. در ادامه و در سال ۱۳۵۲، وزارت اقتصاد به سه وزارتخانه بازرگانی، صنایع و معادن و اقتصاد و امور دارایی تفکیک شد. از آن سال تا سال ۱۳۹۰، وزارت بازرگانی به طور مستقل وجود داشت اما وزارت صنایع و معادن بارها تغییر و تحول را تجربه کرد به گونه ای که در سال ۱۳۶۰ به دو وزارتخانه معادن و فلزات و صنایع تفکیک شد. وزارت صنایع نیز یک سال بعد در حالی به دو وزارت صنایع و وزارت صنایع سنگین تجزیه شد که این دو در سال ۷۳ مجدد به هم و در قالب وزارت صنایع پیوستند. در سال ۱۳۷۹ نیز وزارت جدیدی با عنوان وزارت صنایع و معادن با اذغام وزارت صنایع و وزارت معادن و فلزات پدید آمد. در نهایت نیز در سال ۱۳۹۰، حوزه های بازرگانی و صنایع و معادن که سال ۱۳۵۲ از هم جدا شده بودند، مجدد به هم پیوستند و وزارت صنعت، معدن و تجارت یا همان صمت امروزی تشکیل شد. این روزها که دوباره نام وزارت بازرگانی و تفکیک آن بر سر زبان‌ها افتاده گفتوگویی با حمید آخشته، استاد دانشگاه در دوره انتخابات انجام داده‌ایم که در ادامه می خوانیم:

*** تفکیک و یا تجمیع وزارتخانه‌ها اساسا بر چه اساسی صورت می‌گیرد؟**

دولت به دلیل تغییر ضرورت‌ها و تغییر الزامات و اولویت‌ها و برای اجرای وظایف محوله، گاهی مجبور به تجمیع می‌شود و گاهی نیز ناچار به تفکیک است. این یک تاکتیک در اختیار دولت است تا کارایی خود را افزایش دهد.

*** آیا در کشورهای دیگر هم بحث ادغام یا تفکیک وزارتخانه ها وجود دارد ؟**

در کشورهای مختلف دنیا، شکل‌های متفاوتی از ادغام یا انفکاک در حوزه های صنعتی و تجاری مورد استفاده قرار گرفته، اما آنچه حائز اهمیت است اینست که نباید تعارضی در فعالیت دو بخش تجارت و تولید روی دهد چراکه بخش بازرگانی به فکر تنظیم بازار و قیمت ها با استفاده از واردات است و همان رویه‌ای که در عمل متضاد با سیاست‌های رونق تولید داخل و حمایت از اشتغال نیروی کار داخلی است اما باید نقطه تعادل این دوموضوع بدست آید و مصالح آن رعایت شود.

*** اصلی‌ترین دلایل موجه بودن تفکیک بازرگانی از صنعت و معدن چه مواردی است ؟**

بدون شک تقویت ابزارهای نظارتی دولت بر بازار، کنترل مؤثرتر قیمت‌ها، تسهیل تجارت و رونق تجارت خارجی، بازکردن فضای فعالیت های تجاری و حمایت جدی‌تر از مصرف‌کننده از جمله اصلی‌ترین انگیزه‌های تفکیک پیش‌روست.

ضمن اینکه وضعیت موجود در وزارت صمت پاسخگوی نیازهای جامعه و ذینفعان فعال در این بخش‌های تجاری نیست. بوروکراتیک بودن ساختار اقتصادی و تجاری هم که ناشی از این ادغام بود و نادیده گرفتن تفاوت ماهیت و نوع کار و فعالیت های تولید و تجارت، نبود برنامه‌ریزی برای توسعه اصناف، جا ماندن تولیدکنندگان از رقابت در بازارهای جهانی و همچنین فاصله معنادار بین سطح فناوری تولید داخلی با سطح فناوری به روز جهانی دست به دست هم داد تا انگیزه قوی برای تفکیک به وجود بیاید.

*** دیپلماسی تجاری در راستای تعامل با کشورهای دیگر چقدر در تفکیک بازرگانی از صمت تاثیر دارد؟**

به فراموشی سپردن دیپلماسی تجاری از اصلی‌ترین دلایل تفکیک تجارت از حوزه تولید است. تجارت ترجیحی با همسایگان و تقویت تجارت با کشورهای دور و نزدیک بر اساس اولویت‌های سیاسی و برنامه‌های دیپلماتیک بسیار با اهمیت و با ارزش است.

همچنین طراحی سیاست‌های تجاری برای رشد اقتصادی، برنامه‌ریزی برای حضور در بازارهای جهانی، برنامه ریزی برای صادرات کالاها و خدمات دارای مزیت، مدیریت واردات، ساماندهی حمایت‌های تعرفه ای، جذب سرمایه خارجی، مدیریت قاچاق و امثال آن بسیار با اهمیت است.

*** چرا ادغام بازرگانی با حوزه تولید و تجارت نتوانست ناکارایی‌های نظارت بر بازار را پوشش دهد؟**

ناکارایی‌های مربوط به نظارت بر بازار به دلیل قدیمی بودن ساختارهای نظارتی و ضعف دولت الکترونیک و بی‌توجهی به ساختارهای اطلاعاتی کنترل کننده در بخش خدمات بازرگانی بود که متاسفانه با ادغام دو وزارتخانه نه تنها این ضعف‌ها بر طرف نشد بلکه اراده به رسیدگی به این موضوعات نیز تضعیف شد. در واقع یکی از اهداف تفکیک وزارت بازرگانی بازگرداندن اولویت های مربوط به بخش تنظیم بازار با کمک گرفتن از ابزارهای نظارتی بوده است.

اخبار کوتاه

دور جدید حمایت ایرانسل از پژوهش‌های دانشگاهی آغاز شد

ایرانسل، در ادامه حمایت از پژوهش‌های دانشگاهی، فهرست اولویت‌های پژوهشی خود را منتشر کرد.

به گزارش امتیاز، اولین و بزرگترین اپراتور دیجیتال ایران که پیش از این، در سال ۱۳۹۹، طرح همکاری پژوهشی با دانشگاه‌های معتبر و حمایت از تولیدات دانشجویی را آغاز کرده بود، در توسعه این فعالیت‌ها، فهرست اولویت‌های پژوهشی خود را منتشر کرد.

ایرانسل این طرح را با هدف گسترش ارتباط با جامعه دانشگاهی و جذب نخبگان علمی، افزایش آگاهی‌بخشی از برند ایرانسل نزد دانشگاهیان و نیز انجام پژوهش‌های دانشگاهی با هدف استفاده از یافته‌های پژوهشی در کسب‌وکار اجرا کرده است.

در این طرح، مجموعه «ایرانسل لبز (Irancell Labs)»، بازوی تحقیق و توسعه ایرانسل، با اعلام اولویت‌های پژوهشی در زمینه‌های مختلف، از دانشجویان علاقه‌مند دعوت کرده است تا با مراجعه به وب‌سایت ایرانسل و مشاهده فهرست این اولویت‌ها، موضوع مورد نظر خود را انتخاب کنند.

دانشجویان مقاطع تحصیلات تکمیلی می‌توانند از میان موضوع‌های اعلام‌شده در وب‌سایت ایرانسل به نشانی irancell.ir/p/۱۵۷۱۱/p، موضوع مورد علاقه‌شان را انتخاب و پروپوزال پژوهشی خود را برای ارزیابی، به ایرانسل ارسال کنند. پس از بررسی و تأیید کمیته ارزیابی و تکمیل فرم پژوهشی، برای دانشجو «راهبر پژوهش» تعیین می‌شود و در طول مدت انجام پژوهش، به او کمک کرده و این پژوهش، از حمایت مادی و معنوی ایرانسل برخوردار می‌شود.

اولویت‌های پژوهشی ایرانسل، در حوزه‌های مختلفی، از جمله توسعه نرم‌افزار، هوش مصنوعی، علم داده، طراحی آنتن‌های ارتباطی و تجهیزات شبکه، هوش تجاری، امنیت شبکه، تجربه مشتری، مالی، بازاریابی، کسب‌وکار دیجیتال و... هستند.

مجموعهٔ ایرانسل لبز، از سال ۱۳۹۸، با هدف تعمیق ارتباط ایرانسل، اولین و بزرگترین اپراتور دیجیتال ایران، با جامعهٔ دانشگاهی و کمک به مراکز علمی، استارتاپ‌ها و شرکت‌های فناور و با مأموریت انجام فعالیت‌های تحقیق و توسعه، نوآوری و تجاری‌سازی در زمینهٔ شبکهٔ ارتباطات و فناوری اطلاعات و کسب‌وکارهای پیرامونی با کمک مراکز علمی و پژوهشی داخل و خارج از کشور، اعم از دانشگاه‌ها، شرکت‌های دانش‌بنیان، استارتاپ‌ها و شرکت‌های فناور، با هدف تأمین نیازمندی‌های بازار ICT تأسیس شده است.

چشم‌انداز این مجموعه، پیشگام بودن در توسعهٔ منابع انسانی و زیرساخت‌های تحقیقاتی اقتصاد دانش‌بنیان در حوزهٔ ارتباطات و فناوری اطلاعات و دستیابی به جایگاه برترین شرکت ملی در زمینهٔ خلق محصولات و خدمات این حوزه است و «بخش تحقیق و توسعه»، «مرکز نوآوری ایرانسل» و «آکادمی ایرانسل»، از جمله بخش‌های اصلی آن هستند.

ایرانسل، نخستین ارائه‌دهندهٔ 5G و رکورددار سرعت اینترنت در ایران، با راه‌اندازی این مجموعه، در پی حرکت در مسیر گسترش خدمات متنوع و توسعهٔ سبک زندگی دیجیتال و خلق آینده‌ای همگام با تحولات دنیای دیجیتال است تا با بهره‌گیری از فناوری‌های برتر در حوزه‌های مختلف، خلق ارزش کند.

نائب رئیس کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی ایران عنوان کرد:

هشدار در مورد کمبود گاز

نائب رئیس کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی ایران با تاکید بر اینکه بر اساس گفته‌های وزیر نفت، برای سرمایه‌گذاری در بخش گاز نیاز به ۷۰ میلیارد دلار منابع است، بیان داشت: قدر مسلم این کار باید از طریق سرمایه گذاری خارجی انجام شود، زیرا توانایی این سرمایه‌گذاری در داخل با این مبلغ وجود ندارد، اما با توجه به تشدید تحریم‌ها و وضعیت مبهم برجام انجام چنین سرمایه‌گذاری ممکن نخواهد بود با توجه به شرایطی که وجود دارد.

مالک شریعتی نیاسر سخنگوی کمیسیون انرژی مجلس که این گزارش را در صحن علنی مجلس خواند، گفته است: «در سال‌های اخیر به خصوص در فصول سرد سال با افزایش تقاضای بخش خانگی برای گرمایش تشدید شده است؛ به نحوی که تنها در سال ۱۳۹۸ حدود ۱۲ میلیارد لیتر گازوئیل و نفت کوره با ارزش بیش از ۵ میلیارد دلار برای جبران کمبود گاز توسط نیروگاه‌ها سوزانده شده است. در سال جاری نیز علیرغم کاهش و بعضاً قطع گاز بخش‌های مختلف صنعت و در مواقعی کاهش صادرات و مصرف مقادیر بیشتر نفت کوره در مقایسه با گذشته، اعمال خاموشی در صنایع و بخش‌های خانگی و تجاری محتمل است.»

ایران با مشکل ناترازی گازی روبرو است

حمیدرضا صالحی نائب رئیس کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی ایران با اشاره به اینکه در فصل زمستان کشور با کمبود گاز مواجه است، اظهار داشت: «در زمستان سال گذشته کمبود گاز باعث شد که گاز صنایع، نیروگاه‌ها و پتروشیمی‌ها قطع شود و برخی از نیروگاه‌ها مجبور شدند به جای گاز از مازوت به عنوان سوخت استفاده کردند که این موضوع باعث مشکلات زیست محیطی و آلودگی هوا شد، حال در سال جاری به اعتقاد بنده این ناترازی تشدید خواهد شد.»

صالحی گفت: «در حال حاضر میزان تولید گاز در کشور روزانه حدود ۱۰۵۰ میلیون متر مکعب است، اما حدود ۷۰۰ میلیون متر مکعب آن صرف مصرف خانگی می‌شود که همین موضوع یکی از دلایل اصلی ناترازی منابع گازی در این ایران است، چرا که به نوعی بیش از ۷۰ درصد از منابع گازی در کشور صرف مصرف خانگی می‌شود، در حالی که مصرف صنعتی نصف این مقدار هم نیست.»

وی افزود: «متاسفانه به دلیل عدم سرمایه گذاری که در بخش نفت و گاز وجود دارد، کشور امروز با این مشکل روبرو است و تا زمانی که سرمایه‌گذاری‌های لازم انجام نشود، ما نمی‌توانیم انتظار داشته باشیم که بخش انرژی کشور از ثبات لازم برخوردار باشد، به طوری که در تابستان‌ها با کمبود برق و در زمستان‌ها با کمبود گاز مواجه خواهیم بود و این موضوع هر سال تشدید خواهد شد.»

گزارش اختصاصی

گزارش «امتیاز» از بزرگترین روش متمرکز برداشت در بخش کشاورزی کشور؛

عملیات نیشکر

■ فرامرز نادعلی

عملیات برداشت نیشکر در استان خوزستان هر ساله از اواخر مهرماه آغاز و تا اواسط فروردین ماه سال آینده ادامه خواهد داشت. مزارع نیشکر در شهرستان‌های خرمشهر، شادگان، کارون، اهواز، باوی، شوش و شوشتر واقع شده‌اند. ظرفیت اسمی هر یک از واحدهای هفت‌گانه شرکت توسعه نیشکر و صنایع جانبی ۱۰۰هزارتن شکر است. این عملیات بزرگترین عملیات متمرکز برداشت در بخش کشاورزی کشور است که ۱۰۰ درصد به شکل مکانیزه و با دستگاه‌های برداشت نیشکر به نام «هاروستر» انجام می‌شود.

گیاه نیشکر از مهم ترین گیاهان تجاری است که در صنعت قندسازی از اهمیت ویژه ای برخوردار است. محصولات فرعی نیشکر نیز کاربردهای فراوانی در صنایع مختلف دارد. در این مقاله به بررسی نیشکر و ضایعات ارزشمند آن خواهیم پرداخت.

نیشکر گیاهای قدیمی به قدمت تاریخ بشر است. گفته می شود گونه ای از نیشکر حدود ۱۰ هزار سال قبل در گینه نو به عنوان گیاه زینتی مورد استفاده قرار می گرفت. بررسی های علمی نشان می دهد که نیشکر زراعی امروز نشات گرفته از گونه ای به نام Saccharum robustum در گینه نو است. در گذر زمان نیشکر از گینه نو به عند و چین و سایر نقاط جهان راه یافت.

این گیاه در توده هایی متشکل از ریزوم ها در زیر خاک تشکیل می شود و شاخه های ثانویه در نزدیکی گیاه مادر شروع به رشد می کنند. ساقه های این گیاه در رنگ های سبز، صورتی و بنفش هستند که می توانند تا ارتفاع بیش از ۵ متر نیز رشد کنند.

تاریخچه نیشکر در جهان

در رابطه با مهد اولیهٔ نیشکر، نظرات مختلفی وجود دارد. بعضی‌ها مهد اولیهٔ نیشکر را شرق هندوستان و قسمت‌های شمالی خلیج بنگال و برخی نخستین پایگاه آن را چین و تعدادی نیز زادگاه آن را جزایر اقیانوس آرام (جزایر گینهٔ نو) می‌دانند. انتقال اولیهٔ نیشکر از قسمت‌های جنوبی اقیانوس آرام به جزایر گینه و کالدونیای جدید بوده، در حالی که انتقال ثانویهٔ آن از جنوب اقیانوس آرام به غرب و شمال غرب آسیا تا هندوستان و شبه جزیرهٔ مالی و برمه صورت گرفت. بطور کلی یک منطقهٔ مشترک آسیائی-استرالیایی برای منشا نیشکر قابل ارائه است. حد فاصل این منطقهٔ مشترک از برونئو و جاوه در اندونزی تا گینهٔ نو در استرالیا است. حوزهٔ آسیایی معرفی شده برای منشا نیشکر، بزرگترین حوزهٔ ژنتیکی این گیاه بشمار می‌رود که شامل جزایر سوماترا، سواندا، جاوه، برونئو و جزایر متعدد اقیانوس آرام بوده که تا شرقی‌ترین نقطهٔ جزیرهٔ مالی امتداد دارد، در حالی که مهمترین منطقه در حوزهٔ استرالیایی تنوع ژنتیکی نیشکر جزیرهٔ گینهٔ نو است. مطالعات، نشان داده که حوزهٔ فیلیپین-مالزی نیز از مناطق مهم تنوع ژنتیکی نیشکر در محدودهٔ مشترک آسیایی-استرالیایی آن بشمار می‌آید. به هر حال، شواهد تاریخی دال بر آن است که این گیاه از ۱۵۰۰ سال پیش از میلاد مسیح (ع)، در هندوستان کشت می‌شده و این هندی‌ها بوده‌اند که برای اولین بار توانسته‌اند شکر سرخ غیر متبلور (گور) را از نیشکر بدست آورند. زراعت نیشکر از هندوستان به سمت شرق تا چین توسعه یافت و در حدود قرن چهارم قبل از میلاد مسیح (ع)، به سمت غرب هند تا ایران گسترش پیدا نموده و از همان زمان کشت آن در خوزستان مرسوم گشت. از اوائل قرن هشتم میلادی مقارن با اواخر قرن اول هجری، نیشکر از ایران به مصر برده شد و از این طریق به سوریه نیز وارد گشت. این گیاه در حدود اواسط قرن هشتم میلادی توسط مسلمانان به اسپانیا برده شد و ار آنجا به سایر مناطق تحت تصرف مسلمانان در جنوب اروپا توسعه یافت. پس از خروج مسلمانان از اروپا، نیشکر به جزایر آزوور و کاناری (قناری) در اقیانوس اطلس برده شد. در اواخر قرن پانزدهم میلادی، کریستف کلمب در دومین سفر دریایی خود به آمریکا، نیشکر را از جزایر قناری به سنت دومنیکن برد و بدین طریق این گیاه به قارهٔ جدید (آمریکا) نیز راه پیدا نمود.

تاریخچه نیشکر در ایران وخوزستان

جلگه زرخیز خوزستان در جنوب غربی ایران بین ۲۹ درجه و ۵۸ دقیقه تا ۳۲ درجه و ۵۸ دقیقه عرض شمالی در محدوده ای به مساحت ۶۴۶۵۴ کیلومتر مربع قرار گرفته است. استان خوزستان حوزه آبگیر پنج رودخانه بزرگ کرخه، دز، کارون، جراحی و هندیجان است که از سلسله جبال زاگرس در مراکز ایران سرچشمه گرفته و پس از عبور از این استان به خلیج فارس می پیوندد.خوزستان در ناحیه گرم و استوائی و بر روی کمربند نیشکرخیزجهان قرار دارد. شایدکمتر نقطه ای از جهان باشد که شرایط و استعدادهای لازم را برای کاشت و توسعه نیشکر بطور یکجا همانند خوزستان در خود جای داده باشد. در ایران امکان کاشت نیشکر و بهره برداری از این محصول فقط در استان خوزستان میسر می باشد. به هر حال طبق شواهد تاریخی سابقه کشت نیشکر در خوزستان به حدود بیش از ۲۰۰۰ سال می رسد و نام خوزستان به معنی شکرستان نیز بدلیل اهمیت کشت نیشکر و تولید شکر در اقتصاد این منطقه در زمان های گذشته بوده است. نیشکر پس از سقوط و انحطاط بطور بسیار ابتدائی و به مقیاس کم در مازندران و نواحی مساعد کنار دریای خزر کشت می شد. در زمان ناصرالدین شاه و به کوشش امیرکبیر اقداماتی در جهت احیاء این صنعت در مازندران و خوزستان از طریق ورود قلمه های جدید از هندوستان بعمل آمد. لیکن قند سازی از نیشکر نه در مازندران و نه در خوزستان رونق نیافت. در سال ۱۳۳۱ بنا به دعوت سازمان برنامه ، آقای وان دوشور van Deschour که از متخصصان صاحب نام نیشکر جهان بود بمنظور مطالعه در مورد امکانات کشت نیشکر از طرف موسسه F.A.O به ایران آمد و نتایج مطالعات خود را طی گزارشی تحت عنوان گزارش شماره ۱۲۹ موسسه خواربار و کشاورزی جهانی به دولت ایران تسلیم نمود. در سال ۱۳۳۵ که سازمان برنامه ، کار مطالعه و

عمران خوزستان را به شرکت آمریکایی عمران و منابع واگذار نمود موضوع نیشکر کاری خوزستان در قالب طرح توسعه و عمران خوزستان مجدداً مطرح و مورد بررسی قرار گرفت. این شرکت از آقای دکتر کارلوس شاردان رئیس سابق دانشگاه پورتوریکو متخصص در صنایع نیشکر دعوت بعمل آورد تا ضمن بازدید از ایران مطالعات قبلی در این زمینه را ادامه و ارائه طریق نماید. دکتر شاردان در خردادماه ۱۳۳۶ اولین گزارش خود را به سازمان برنامه تسلیم نمود. پیشنهاد آقای دکتر شاردان جهت طرح نیشکر مورد تصویب سازمان برنامه واقع شد و براساس مطالعات اولیه و مطالعات تفصیلی که بعداً بعمل آمد طرح نیشکر کاری و تولید شرکت هفت تپه تهیه و در دوازده هزار هکتار اراضی هفت تپه در نزدیکی شوش مورد اجرا گذاشته شد. براساس طرح مذکور کارخانه تولید شکر از نیشکر با ظرفیت ۳۰۰۰ تن نیشکر در روز که قابل توسعه به ۶۰۰۰ تن در روز بود خریداری و اولین بهره برداری از کارخانه مذکور با کمک کارشناسان آمریکایی در سال ۱۳۴۰ در ایران آغاز گردید این کارخانه ظرفیت تولید خود را در سال ۱۳۴۶ به ۵۰ هزار تن در سال و در سال ۱۳۵۰ به ۱۰۰ هزار تن شکر از نیشکر در سال افزایش داد.موفقیت های حاصل از اجرای طرح نیشکر هفت تپه، تفکر توسعه نیشکر در سایر نقاط خوزستان را تقویت بخشید و سر انجام منجر به احداث واحد عظیم کشت و صنعت کارون در اراضی دیمچه شوشتر شد و اجرای آن به عهده دو بانک تخصصی توسعه صنعت و معدن ایران و بانک توسعه کشاورزی ایران محول گردید. سرانجام فعالیت های اجرای طرح کشت و صنعت کارون در تیر ماه ۱۳۵۴ آغاز گردید و بعد از گذشت قریب ۳۲ ماه یکی از عظیم ترین کارخانه های تولید شکر از نیشکر جهان در اسفند ماه ۱۳۵۶ و با دوماه تاخیر نسبت به برنامه زمان بندی تعیین شده مورد بهره برداری آزمایشی قرار گرفت.

در سال ۱۳۶۳ صندوق مطالعات توسعه نیشکر وصنایع جانبی در راستای اهداف خودکفایی محصولات اساسی کشور در خوزستان تاسیس شد و مطالعات خود را در راستای اهداف تامین شکر مورد نیاز و نیز تامین بخشی از محصولات اساسی وابسته به نیشکر ازجمله کاغذ، خوراک دام، تخته صنعتی نیمه سنگین، الکل طبی و خمیر مایه و.... آغاز نمود. طرح اولیه شامل احداث ۷ واحد کشت و صنعت نیشکر و تولید شکر در مساحتی به وسعت ۸۴۰۰۰ هکتاردراستان خوزستان پیشنهاد ودرسال ۱۳۶۵ مورد تصویب شورای اقتصاد و هیئت وزیران قرار گرفت. عملاً عملیات اجرایی طرح توسعه نیشکر و صنایع جانبی در سال ۱۳۷۰ و در ۷ واحد کشت و صنعت مجزا هر کدام با ظرفیت اسمی تولید سالانه ۱۰۰ هزار تن شکر آغاز شد. اولین کارخانه تولید شکر در واحد کشت و صنعت امام خمینی در سال ۱۳۷۸ راه اندازی شد و کارخانجات امیر کبیر و دعبل خزاعی نیز به ترتیب در سالهای ۱۳۷۹ و ۱۳۸۰ و کارخانجات میرزا کوچک خان و سلمان فارسی نیز در سال ۱۳۸۴ راه اندازی شد . براساس آخرین اطلاعات موجود سطح زیرکشت نیشکردرسال زراعی ۷۸-۱۳۷۷ برابر با ۲۷۹۴۸ هکتار با تولید ۲۷۴۱۲۲۰ تن نیشکر و درسال زراعی ۸۲-۱۳۸۱ سطح زیرکشت به ۶۲۵۷۴ هکتار با تولید ۶۰۰۴۶۱۳ تن نیشکربوده که افزایش قابل توجه ای داشته است این افزایش نسبت به سال مبداء (۷۸-۱۳۷۷) ۱۲۴ درصد افزایش سطح زیرکشت نیشکرو ۱۱۹ درصد افزایش تولید نیشکررا نشان می دهد که طبق آمار موجود و سطح زیرکشت در پایان ده سال موردبررسی به ۶۱۵۶۷ هکتار یعنی افزایش ۱۲۰ درصدی نسبت به سال پایه (۷۸-۱۳۷۷) و تولید نیشکر با ۳۲۳۶۰۲۶ تن و با افزایش ۱۸ درصدی نسبت به سال پایه می باشد. افزایش سطح زیرکشت معادل ۱۲۰ درصد و افزایش تولید معادل ۱۸ درصد بخاطرحادث شدن شرایط خشکسالی و گرد و غبار بیش از حد که باعث گردید آب موردنیاز گیاه نیشکرتامین نگردد و گرد و غبار نیز باعث کاهش رطوبت نسبی هوا و تشعشع خورشیدی و نهایتاً کاهش عملکرد نیشکرگردید.ازکل سطح زیرکشت نیشکرو تولید آن ۹۹/۹۶ درصد دراستان خوزستان و ۴٪ درصد دراستان مازندران، ولی نیشکردربعد اقتصادی و صنعتی کشورفقط دراستان خوزستان می باشد.

اهمیت اقتصادی نیشکر

نیشکر گیاهی صنعتی، استراتژیک و با اهمیت اقتصادی بسیار زیاد است. این گیاه نه تنها یکی از مهم ترین منابع قندی در جهان است؛ بلکه محصولات جانبی پراهمیت و پرکاربردی نیز دارد. نیشکر حدود ۶۰ درصد از قند سفید مورد نیاز جهان را تامین می کند.

از محصولات جانبی نیشکر و ضایعات ارزشمند آن می توان این موارد را نام برد:

اتانول

ملاس

باگاس

طبق آمار اعلام شده در سال ۱۳۹۷، ارزش شکر تولید شده تنها در استان خوزستان حدود ۲ هزار و ۲۰۰ میلیارد تومان بوده است. نکته قابل توجه آنکه در کنار ارزش آفرینی این محصول اصلی نیشکر، محصولات جانبی نیز درآمدزایی حدود ۱ هزار و ۸۰۰ میلیارد تومان داشته اند. آمار و ارقام نشان می دهد که ارزش محصولات جانبی نیشکر با ارزش شکر تولید شده برابری می کند.

اتانول

یکی از مهم ترین مسائلی که همه جوامع را درگیر خود کرده، کاهش ذخایر فسیلی و افزایش آلودگی های زیست محیطی ناشی از سوخت های فسیلی است. از اینرو توجه کشورهای توسعه یافته به سوخت های زیستی جلب شده است. یکی از مهم ترین انواع سوخت های زیستی، بیواتانول است که از ضایعات محصولات کشاورزی چون نیشکر و چغندر قند تولید می شود.

فرآیند تولید اتانول از ملاس نیشکر

تولید بیواتانول با استفاده از ضایعات نیکشر دارای توجیه اقتصادی است. همچنین جایگزینی این محصول با MTBE در تولید بنزین، منافع اقتصادی قابل توجهی را به همراه خواهد داشت. گفتنی است کشوری همچون برزیل با تولید سوخت های زیستی علاوه بر کاهش تکیه به سوخت های فسیلی، فرصتی را برای گسترش صنایع روستایی ایجاد نموده است. توجه به صنایع تولیدی سوخت های زیستی (به عنوان بخشی از صنایع تبدیلی)، افزایش تولید محصولات کشاورزی و اشتغال زایی در مناطق روستایی را به همراه داشته است.

در حال حاضر دو روش برای تولید اتانول از نیشکر وجود دارد:

ملاس نیشکر

باگاس نیشکر

رشد سالانه صادرات اتانول در جهان رقمی حدود ۱,۱ درصد تخمین زده شده است.

ملاس

این محصول که یکی از ضایعات ارزشمند نیشکر است از پساب کارخانه نیشکر و طی فرآیند استخراج قند از نیشکر به دست می آید. ملاس مصارف مستقیم و غیرمستقیم بسیاری دارد. ملاس به شکل شربت غلیظ و قهوه ای رنگ و چسبناک است که دارای انواع مواد معدنی و ویتامین ها است. کیفیت ملاس بسته به میزان بلوغ نیشکرف میزان شکر استخراج شده و روش استخراج متفاوت است. انواع ملاس عبارت اند از:

شفاف (استخراج اول)

تیره (استخراج دوم)

بلک استرپ (استخراج سوم)

کاربردهای ملاس در صنایع مختلف را چنین می توان بیان نمود:

پزشکی و داروسازی

تولید شکر قهوه ای با ملاس

تهیه اسید استیک، خمیرمایه نانوایی، اسید گلوتامیک و ...

مکمل غذای دام و طیور

تهیه کود آلی

میزان ملاس تولیدی در کشور، به طور متوسط به ازای هر ۱۰۰ تن نیشکر بین ۲ تا ۵ تن است.

باگاس

تفاله نیشکر یا باگاس، ماده فیبری برجای مانده پس از آسیاب نیشکر است. باگاس حدود ۳۴ درصد وزن ساقه نیشکر را تشکیل می دهد و کاربردهای صنعتی فراوانی دارد. در جهان از باگاس نیشکر به عنوان تامین کننده انرژی کارخانه های تولید قند و شکر و خوراک نیروگاه های برق استفاده می شود. از دیگر کاربردهای باگاس می تواند به این موارد اشاره نمود:

استفاده در صنعت کاغذسازی

تهیه الکل صنعتی

ساخت سیم های الکتریکی

استفاده در جیره دام و طیور

بهبود خصوصیات فیزیکی خاک برای کشت محصولات کشاورزی